

УДК 378.1:355

DOI: <https://doi.org/10.32820/2074-8922-2021-70-23-30>

РЕФЛЕКСИВНИЙ ПІДХІД У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

© Міршук О.Є.

Національна академія Національної гвардії України

Інформація про автора:

Міршук Олексій Євгенович: ORCID: 0000-0003-1871-5453; mirshuk23@ukr.net, кандидат педагогічних наук, начальник кафедри соціально-гуманітарних дисциплін; Національна академія Національної гвардії України; майдан Захисників України, 3, м. Харків, 61001, Україна

У статті висвітлено основні засади, ступені та рівні системи вищої військової освіти, види контролю та проміжної атестації здобувачів вищої освіти. Розкрито послідовність підготовки військового фахівця (на прикладі майбутнього офіцера з роботи з особовим складом), яка поділяється на чотири етапи: на першому етапі – рівень тактики дій солдата на відповідних посадах за службовими та бойовими завданнями підрозділів Національної гвардії України, дії в складі відділення, військових нарядів та варт; на другому етапі – на рівні командира відділення чи головного сержанта взводу, початок вивчення та оволодіння службово-бойовими та тактичними діями взводу, удосконалення підготовки командира відділення; на третьому етапі – на рівні командира взводу завершення оволодіння тактичними і службово-бойовими діями взводу в ході виконання завдань за призначенням, вивчення тактичних і службово-бойових дій роти, удосконалення та закріплення навичок підготовки за посадою командира взводу; на четвертому етапі – отримання теоретичних знань та практичних навичок у виконанні обов'язків за посадою заступника командира роти з роботи з особовим складом. Уточнено роль військової практики та стажування, які є логічним завершенням кожного з етапів навчання у формуванні професійної суб'єктної позиції здобувачів вищої освіти та носять суто рефлексивно-оцінний характер. Розглянуто погляди вітчизняних та закордонних науковців на рефлексивний підхід у освітньому процесі. Запропоновано варіант застосування рефлексивного підходу при підготовці курсантів Національної академії Національної гвардії України та поради науково-педагогічним працівникам щодо формування змісту освітніх компонентів та програм стажування. Зроблено загальні висновки про запропонований рефлексивний підхід у підготовці майбутніх офіцерів, що є основним інструментом у самоконтролі здобувачів вищої освіти, показником власної активності майбутніх офіцерів з усвідомленням своїх дій, індивідуальних та професійно-важливих якостей, рівня свого професійного розвитку та самовизначення. Визначено напрямки та перспективи подальших досліджень.

Ключові слова: рефлексивний підхід, майбутні офіцери, вища військова освіта, Національна гвардія України, професійна підготовка.

Міршук А.Е. «Рефлексивный подход в профессиональной подготовке будущих офицеров Национальной гвардии Украины»

В статье освещены основные принципы, степени и уровни системы высшего военного образования, виды контроля и промежуточной аттестации обучающихся. Раскрыта последовательность подготовки военного специалиста (на примере будущего офицера по работе с личным составом), которая делится на четыре этапа: на первом этапе - уровень тактики действий солдата на соответствующих должностях по служебным и боевым задачам подразделений Национальной гвардии Украины, действия в составе отделения, военных нарядов и караулов; на втором этапе - на уровне командира отделения или главного сержанта взвода, начало изучения и овладения служебно-боевыми и тактическими действиями взвода, совершенствование подготовки командира отделения; на третьем этапе – на уровне командира взвода завершенное овладением тактическими и служебно-боевыми действиями взвода в ходе выполнения задач по назначению, изучение тактических и служебно-боевых действий роты, совершенствование и закрепление навыков подготовки на должности командира взвода; на четвертом этапе – получение теоретических знаний и практических навыков в выполнении обязанностей на должности заместителя командира роты по работе с личным составом. Уточнена роль военной практики и стажировки, которые являются логическим завершением каждого из этапов обучения в формировании профессиональной

суб'єктної позиції навчаючихся і носять чисто рефлексивно-оціночний характер. Розглянуті погляди вітчизняних і зарубіжних учених на рефлексивний підхід в освітньому процесі. Представлено варіант застосування рефлексивного підходу при підготовці курсантів Національної академії Національної гвардії України і поради науково-педагогічним працівникам по формуванню змісту освітніх компонентів і програм стажування. Зроблено загальні висновки про запропонований рефлексивний підхід в підготовці майбутніх офіцерів, який є основним інструментом в самоконтролі соискателів вищої освіти, показателем власної активності майбутніх офіцерів з усвідомленням своїх дій, індивідуальних і професійно-важливих якостей, рівня власного професійного розвитку і самоідентифікації. Визначено напрями і перспективи подальших досліджень.

Ключові слова: рефлексивний підхід, майбутні офіцери, вище військово-педагогічне, Національна гвардія України, професійна підготовка.

O. Mirshuk "A reflective approach in vocational training of future officers of the National Guard of Ukraine"

Стаття висвітлює основні принципи, рівні та етапи системи вищої військової освіти, типи контролю та проміжної сертифікації вищої освіти. Розкрито послідовність підготовки військового фахівця (на прикладі майбутнього офіцера, який працює з особовим складом) і поділено її на чотири етапи: на першому етапі – рівень тактики солдата в відповідних посадах служби та бойових завданнях Національної гвардії України, його діяльність як частини загону та гвардії; на другому етапі – рівень командира взводу або сержанта взводного зв'язу, початок вивчення та оволодіння бойовими та тактичними діями взводу, удосконалення підготовки командира взводу; на третьому етапі – рівень командира взводу, завершення оволодіння тактичними та бойовими діями взводу в ході виконання завдань, вивчення тактичних та бойових дій взводу, удосконалення та закріплення навчальних навичок для посади командира взводу; на четвертому етапі – набуття теоретичних знань та практичних навичок виконання обов'язків заступника командира взводу при роботі з особовим складом.

Роль військової практики та стажування, які є логічним висновком кожного етапу підготовки в освітньому процесі, розкрито. Погляди вітчизняних і зарубіжних учених на рефлексивний підхід в освітньому процесі розглянуто. Варіант застосування рефлексивного підходу при підготовці курсантів Національної академії Національної гвардії України і поради науково-педагогічним працівникам стосовно формування змісту освітніх компонентів та стажування запропоновано. Зроблено загальні висновки про запропонований рефлексивний підхід в освітньому процесі підготовки майбутніх офіцерів, який є основним інструментом в самоконтролі вищої освіти, показателем власної активності майбутніх офіцерів з усвідомленням своїх дій, індивідуальних і професійно-важливих якостей, рівня власного професійного розвитку і самоідентифікації. Визначено напрями і перспективи подальших досліджень.

Ключові слова: рефлексивний підхід, майбутні офіцери, вища військова освіта, Національна гвардія України, професійна підготовка.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку Збройних Сил та інших військових формувань характеризується тим, що система підготовки військових фахівців ще остаточно не сформувалася та перебуває в стадії перетворень. Концепція військової освіти в Україні враховує, що розвиток системи військової освіти в Україні, яка є складовою частиною державної системи освіти, – це один із пріоритетних напрямів у розвитку Збройних Сил та інших військових формувань України. У контексті реформування системи військової освіти України, визнання пріоритетності здобуття якісної вищої освіти великого значення набуває проблема застосування контрольних

заходів, зокрема засобів самоконтролю, різновидом яких є рефлексія. Застосування рефлексивного підходу в професійній підготовці фахівців військової сфери має пріоритетний характер та повинно мати відображення в методичному просторі, адже існуючі засоби самоконтролю здебільшого полягають у опрацюванні питань для самоконтролю, висвітлених у підручниках та навчальних посібниках, вивчення питань, що виносяться на самостійне вивчення відповідно до робочих програм навчальних дисциплін. Тож, виходячи з вищезазначеного, необхідно розглянути різні підходи щодо застосування рефлексивного підходу, виявити слабкі та сильні сторони і запропонувати варіант

практичної його адаптації до вже існуючої системи контрольних заходів у навчальному закладі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Погляди на застосування рефлексивного підходу в різних комбінаціях корекційного, мотиваційного та оцінного спрямування досліджували багато науковців, серед яких Й. Вільдт, С. Штейн, О. Анісімов, О. Зак, А. Найн, А. Захарова, Ф. Василюк, О. Лазурський, М. Гінзбург, Л. Виготський, О. Леонтєв, К. Альбуханова-Славська, А. Бодальов, О. Ліннік, М. Пригодій, А. Коржуєв, Т. Бурзалова, Н. Пахомова та багато інших.

Розглядаючи завдання дослідно-рефлексивного характеру в організації виробничої педагогічної практики студентів, О. Ліннік зазначає, що діяльнісно рефлексивні завданнями вважаються дослідні завдання, що спонукають до рефлексії, самооцінки власної педагогічної діяльності, подальшого її аналізу та коригування. Особливістю використання таких завдань є те, що студент має змогу співвіднести теоретичний матеріал із власною практичною діяльністю [1].

М. Пригодій пише, що спеціаліст, здатний до рефлексії у виробничій сфері, у процесі діяльності швидко приймає раціональні рішення й може описати їх для подальшого використання, що часто набирає форми ноу-хау [2].

Слід у цьому контексті послатися дослідження А. Коржуєва, який указує, що безперервна освіта викладача, як формальна, так і інформальна, потребує від нього включення в багатовимірне поле рефлексії різних смислових структур, що перебувають в основі педагогічної діяльності. Однією з форм такої рефлексії є попередній аналіз, який орієнтовано на пошук теоретичних і метатеоретичних підстав необхідного в освітньому процесі педагогічного знання, на обґрунтування підходів, принципів і методик, які з них випливають і використовуються в практиці навчання. А. Коржуєв наголошує на необхідності вести мову про рефлексію викладачем можливого (проспективного) і того, що вже пройдений (ретроспективного) маршруту самоосвіти [3].

Аналогічні погляди висловлює Т. Бурзалова, яка рекомендує на завершальному етапі навчання, коли відбувається формування професійної ідентичності, готовності до майбутньої професійної діяльності, проводити

підсумкову діагностику самосвідомості засобами рефлексії [4].

Розглядаючи рефлексивно-оцінну діяльність у контексті інтегративної професійної підготовки майбутніх логопедів, Н. Пахомова зазначає, що корекційно-оцінний критерій виконує аксіологічну, акмеологічну та онтологічну функції, відображає структуру провідного гносеологічного поняття у педагогіці – ціннісного ставлення майбутнього логопеда до корекційної діяльності і рефлексивний аналіз індивідом власної свідомості та того, що відбувається в його оточенні. Він спрямований на розкриття потенціалу студента, самовираження і самореалізацію його індивідуальних особливостей та забезпечує розвиток цінності особистості логопеда на основі інтегративного освоєння медико-психологічних і педагогічних знань [5]. Також із погляду на рефлексивно-оцінну діяльність у контексті ефективності корекційно-педагогічного процесу, Н. Пахомова зазначає, що рефлексивно-оцінна діяльність пов'язана з узагальнюючо-підсумковою діагностикою рівня сформованості необхідних знань, умінь та навичок майбутнього логопеда, що складають сутність його професійної компетентності та світогляду педагога-гуманіста, як основи ефективності корекційно-педагогічного процесу. Проявляється у сформованості оцінного ставлення логопеда до корекційної діяльності, визначенні цінності професійної діяльності, її концептуальному осмисленні, інтерпретації її як соціокультурного феномену [6].

Однак, незважаючи на значну кількість наукових праць, поза увагою дослідників залишається аспект рефлексивного підходу у військовій сфері як особливого виду діяльності.

Постановка завдання. Метою публікації є теоретичне обґрунтування рефлексивного підходу під час здійснення освітнього процесу при підготовці курсантів Національної гвардії України та запропонування варіанту його застосування на етапах: після вивчення профільюючої навчальної дисципліни, перед військовим стажуванням та після його завершення, що у свою чергу дасть можливість планово внести зміни до відповідних освітніх компонентів та скорегувати форми та методи, які вплинуть на формування програмних результатів навчання та оволодіння компетентністю в цілому.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні система військової освіти в Україні перебуває на стадії постійного оновлення, реформування

та вдосконалення. Це обумовлено низкою внутрішніх факторів і зовнішніх векторів розвитку держави.

Одним із найбільш значущих заходів наближення системи військової освіти України до євроатлантичних стандартів вважається перехід на триступеневу систему освіти (на тактичному, оперативному та стратегічному рівнях) [7].

Підготовка курсантів у Національній академії Національної гвардії України проводиться на тактичному рівні військової освіти, першого – бакалаврського, та другого – магістерського рівнів вищої освіти. Під час реалізації освітнього процесу у вищому військовому навчальному закладі, незалежно від року навчання, науково-педагогічні працівники постійно застосовують різні форми проведення контрольних заходів.

У освітньо-професійних програмах підготовки курсантів зазначено, що для оцінювання якості засвоєння освітніх компонентів відповідної програми застосовуються такі види контролю: *вхідний контроль, поточний контроль, модульний контроль, підсумковий контроль та самоконтроль*. Вхідний контроль призначений для надання індивідуальної допомоги курсантам, побудови відповідної траєкторії навчання та внесення коректив у навчальний процес. Інформація, отримана в ході поточного, модульного та підсумкового контролю, використовується для внесення коректив у вибір методів та засобів навчання та для коректив у самостійну роботу курсантів, а також підтверджує набуті знання та вміння здобувачів вищої освіти вирішувати завдання, пов'язані з майбутньою професійною діяльністю, відповідні до їхньої майбутньої кваліфікації тощо.

Самооцінка якості засвоєння навчального матеріалу з конкретної дисципліни (модуля) або розділу, теми (змістового модуля) здійснюється майбутніми офіцерами за допомогою самоконтролю. У підручниках та навчальних посібниках для кожної теми та змістового модулю, а також у наповненні методичних розробок передбачаються питання для самоконтролю. Для найбільшої ефективності самоконтролю розробляються спеціалізовані програми самооцінки та самоконтролю, які є складовими частинами автоматизованих навчальних курсів та електронних посібників та підручників.

На нашу думку щодо самоконтролю, то тут мова повинна йти не тільки про вивчення

та опрацювання питань, визначених у підручниках та навчальних посібниках, а й здебільшого про програмами самоконтролю та самооцінки, тобто рефлексивний компонент навчання за певною освітньо-професійною програмою. Рефлексія – (від лат. *reflexio* – вигин, відображення) – осмислення людиною власних дій, діяльність самопізнання, що розкриває специфіку духовного світу людини [8]. Осмислення майбутнім офіцером власних дій та здійснення діяльності до самопізнання – два важливих кроки на шляху професійного становлення, адже дуже важливим є не тільки рівень методичної підготовленості викладача та його професійна майстерність у викладанні певної навчальної дисципліни, а й у здатності здобувача вищої освіти діяти свідомо, розуміючи рівень власної підготовки та необхідності в корекційних заходах на різних етапах навчання.

Однією з найважливіших умов саморозвитку людини, її професійного становлення і зростання, творчої самореалізації є професійна рефлексія як засіб розкриття внутрішніх сил людини, рушійна сила інтелектуального й культурного розвитку особистості, яка допомагає «оцінити одержані результати, визначити цілі подальшої роботи, скорегувати свій професійний шлях» [9].

Метою підготовки курсанта (на прикладі майбутнього офіцера з роботи з особовим складом) є: підготовка офіцера тактичного рівня військового управління, здатного до виконання різних видів професійної діяльності відповідно до визначених службових обов'язків офіцера цього рівня військового управління, здатного проявляти лідерські якості в підпорядкованому підрозділі, приймати рішення керуючись відповідними нормативно-правовими актами та аналізу ситуації на критичному рівні і нести за них відповідальність, відповідати за підлеглих, спроможного організувати та здійснювати види діяльності, пов'язані з роботою з особовим складом. Мета підготовки фахівця полягає в забезпеченні отримання комплексу професійних знань: обов'язків за посадою в мирний та воєнний час; особливостей, які регламентують питання, пов'язані з проходженням різних видів військової служби та трудових відносин, а також регулюють сферу діяльності стосовно виконання посадових обов'язків; порядку роботи з документами та відомостями, що містять державну таємницю та службову інформацію обмеженого доступу чи для службового

користування; основ діловодства; форм і методів роботи військового керівника із застосуванням відповідних засобів управління; штатного озброєння та технічних засобів; вимог безпеки життєдіяльності та протипожежної безпеки; форм, методів, засобів та вимог до реалізації напрямків роботи з особовим складом. Професійних навичок для: виконання обов'язків за посадою; ефективного управління підлеглим особовим складом; оперативного прийняття рішень та їх реалізації; організації взаємодії зі спорідненими підрозділами; ефективного планування власної роботи та заходів роботи з особовим складом підрозділу; здійснення контролю, прогнозування та аналізу наслідків прийнятих управлінських рішень; налагодження конструктивних взаємовідносин у військовому колективі; надання методичної та практичної допомоги військовослужбовцям; впевненого користування засобами та сигналами управління, штатним озброєнням; виконання нормативів відповідно до займаної посади; організації стратегічних комунікацій підрозділів Національної гвардії України; організації та здійснення морально-психологічного забезпечення службово-бойової діяльності; організації та здійснення заходів роботи з особовим складом у підрозділах Національної гвардії України.

Підготовка військового фахівця поділяється на чотири етапи:

на першому етапі: рівень тактики дій солдата на відповідних посадах за службовими та бойовими завданнями підрозділів Національної гвардії України, дії в складі відділення, військових нарядів та варт; вивчення навчальних дисциплін, що мають суспільне значення, природничо-науковий характер військово-професійних дисциплін; набуття практики дій у виконанні обов'язків солдата в складі добового наряду, чатового в складі внутрішньої варті з охорони та оборони особливо важливих об'єктів; вивчення службово-бойових та тактичних дій відділення, удосконалення рівня підготовки солдата в складі відділення (військового наряду чи варті).

На другому етапі: на рівні командира відділення чи головного сержанта взводу початок вивчення та оволодіння службово-бойовими та тактичними діями взводу, удосконалення підготовки командира відділення; вивчення навчальних дисциплін, що мають суспільне значення, та військово-професійні дисципліни; основ методики

бойової підготовки, завершення вивчення навчальних дисциплін природничо-наукового характеру; отримання практичних навичок у виконанні обов'язків командира відділення (головного сержанта взводу) в ході військової практики в підрозділах Національної гвардії України.

На третьому етапі: на рівні командира взводу (стрілецької, патрульної тощо) завершення оволодіння тактичними і службово-бойовими діями взводу в ході виконання завдань за призначенням; вивчення тактичних і службово-бойових дій роти, вдосконалення та закріплення навичок підготовки за посадою командира взводу; навчальних дисциплін, що мають суспільне значення, військово-професійні дисципліни, закріплення практичних навичок із командування взводом безпосередньо на базах проходження військової практики в підрозділах військ, проведення занять із бойової підготовки з урахуванням методичної підготовленості; набуття навичок на практиці виконання обов'язків командира взводу; початок вивчення службово-бойових і тактичних дій роти (батальйону) в основних видах бою і службово-бойової діяльності, удосконалення рівня підготовки за посадою командира взводу.

На четвертому етапі: отримання теоретичних знань та практичних навичок у виконанні обов'язків за посадою заступника командира роти з роботи з особовим складом; продовження вивчення службово-бойових і тактичних дій роти (батальйону) в основних видах бою і службово-бойової діяльності за призначенням; набуття практичних навичок у плануванні, розробці та веденні документів з організації заходів роботи з особовим складом та для проведення тактико-спеціальних навчань.

Завершальними елементами 2-го, 3-го та 4-го етапів є проходження майбутніми офіцерами практики та стажування на посадах, згаданих вище.

Військова практика та стажування є логічним завершенням кожного з етапів навчання, вона відіграє дуже важливу роль у формуванні його професійної суб'єктної позиції та має рефлексивно-оцінний характер, який по суті є періодом активного самоаналізу майбутнім офіцером рівня сформованості відповідних компетентностей, визначення шляхів професійного самовдосконалення на основі підбиття підсумків професійної діяльності та їх конкретного оцінювання [10].

Також варто зазначити, що військова практика та стажування проводяться після вивчення відповідних освітніх компонентів, знання яких закріплюється на практиці. Так, ми можемо взяти за приклад навчальну дисципліну «Робота з особовим складом у підрозділах НГУ», яка вивчається останні чотири семестри навчання і є основним освітнім компонентом, який формує професійну компетентність «Здатність здійснювати морально-психологічне забезпечення у військовому підрозділі». Знання теоретичної частини та володіння практичними навичками в ході вивчення цієї навчальної дисципліни повинні слугувати успішним результатам проходження військового стажування та виконання всіх зазначених завдань, зазначених у програмі.

Після вивчення освітнього компоненту в здобувача вищої освіти повинні бути сформовані певні програмні результати навчання, які відповідають компетентностям, зазначеним у освітньо-професійній програмі підготовки фахівців. На екзамені перевіряються та оцінюються отримані здобувачами вищої освіти знання, уміння та ступінь опанування ними практичних навичок, а також рівень розвитку креативного мислення в рамках змісту програм навчальних дисциплін. Критерії оцінювання здобувача вищої освіти на екзамені визначаються навчально-методичними розробками для поточного, модульного та підсумкового контролю з навчальної дисципліни і повинні враховувати насамперед повноту і правильність відповідей та практичних дій та здатність майбутнього офіцера узагальнювати отримані знання; застосовувати форми, методи, прийоми, принципи, закони та правила в конкретних життєвих ситуаціях; оцінювати й аналізувати факти, події, інтерпретувати схеми, графіки, діаграми, обстановку; викладати матеріал послідовно, логічно та чітко.

Поруч із тим, отримані відповіді на екзамені – це, звісно, результат копійкою праці здобувача вищої освіти та викладачів освітнього компоненту, але, як показує практика, зміст інформації, висвітленої в специфічних навчальних дисциплінах, що засвоєні майбутніми офіцерами, та застосування здобутих знань на практиці під час проходження стажування можуть відрізнитись. Це зумовлено низкою різноманітних факторів, що прямо або опосередковано впливають на практичну роботу, а саме: несвоечасність надходження нормативно-правових актів та інших керівних документів до навчального закладу, у яких може бути інформація, що потребує внесення до відповідних робочих програм навчальних дисциплін; вимоги окремих керівників, щодо створення власної, на їх погляд, більш зручної форми реалізації того чи іншого елемента роботи з особовим складом; історично деформовані плануючі та звітні документи, що відрізняються від установлених на правовому рівні, тощо. Тож із вищезазначеного можна зробити висновок, що після вивчення профілюючої навчальної дисципліни курсант, що отримав теоретичні знання та практичні навички, не завжди має змогу реалізувати їх під час проходження стажування, що створює певний дисонанс і ускладнює можливість якісно виконувати завдання за призначенням.

Аналізуючи вищезазначене, доцільно розробити для здобувачів вищої освіти опитувальник, який варто надавати до заповнення в періоді після вивчення та засвоєння освітнього компоненту, перед проходженням стажування та після його завершення, для більш ретельного розуміння власного рівня підготовки. Як варіант (табл. 1), у межах реалізації рефлексивного компоненту, можна запропонувати таке:

Таблиця 1

Узагальнені результати рефлексивного компоненту вивчення навчальної дисципліни «Робота з особовим складом у підрозділах НГУ» та проходження стажування на посаді заступника командира роти з особовим складом

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Знання Вами нормативно-правової бази організації роботи з особовим складом										
Після вивчення дисципліни										
Перед стажуванням										
Після стажування										

2. Знання Вами обов'язків заступника командира роти з роботи з особовим складом										
Після вивчення дисципліни										
Перед стажуванням										
Після стажування										
3. Спроможність Вами провести суспільно-політичне інформування										
Після вивчення дисципліни										
Перед стажуванням										
Після стажування										
4. Ваша здатність організувати гуманітарну підготовку										
Після вивчення дисципліни										
Перед стажуванням										
Після стажування										
.....										
15. Ваша здатність проводити індивідуальну роботу з військовослужбовцями										
Після вивчення дисципліни										
Перед стажуванням										
Після стажування										

Висновки. Запропонований рефлексивний підхід у підготовці майбутніх офіцерів Національної гвардії України не складний, він не спричинить будь-яких ускладнень під час професійної підготовки. Цей підхід на основі аналізу результатів дасть можливість зрозуміти, в якому з напрямків роботи треба працювати здобувачу вищої освіти, а який вже засвоєно добре та закріплено на практиці.

Рефлексивний підхід є основним інструментом у самоконтролі здобувачів вищої освіти, показником власної активності майбутніх офіцерів з усвідомленням своїх дій, індивідуальних та професійно-важливих якостей, рівня свого професійного розвитку та

самовизначення. Він відображає усвідомлення власного розвитку та подальших перспектив на шляху професійного становлення. Основною задачею науково-педагогічних працівників є правильне тлумачення особовому складу всіх привілей рефлексивного підходу, що його застосування дасть можливість зрозуміти сильні і слабкі сторони програми навчальної дисципліни та практики, що в свою чергу покращить рівень підготовки майбутніх офіцерів.

Перспективами подальших досліджень убачаємо в удосконаленні представленого варіанту рефлексивного підходу з конкретними корегувальними діями та розроблення інших альтернативних програм.

Список використаних джерел:

1. Ліннік О. Завдання дослідно-рефлексивного характеру в організації виробничої педагогічної практики / О. Ліннік // Молодь і ринок. – 2014. – № 7. – С. 25–28.
2. Пригодій М. Запровадження рефлексивно-контекстного навчання як способу вдосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців у НУБіП України / М. Пригодій // Вища школа. – 2014. – № 8. – С. 47–53.
3. Коржуев А. В. Педагогическая рефлексия как компонент непрерывного образования преподавателя высшей школы / А. В. Коржуев // Высшее образование в России. – 2013. – № 7. – С. 30–36.

4. Бурзалова Т. В. Формирование личности будущего учителя математики в системе «школа-вуз» / Т. Бурзалова // Педагогика. – 2013. – № 1. – С. 63–68.
5. Пахомова Н. Рефлексивно-оцінна діяльність у контексті інтегративної професійної підготовки майбутніх логопедів / Н. Пахомова // Людинознавчі студії. Педагогіка. – 2014. – № 29(2). – С. 131–140.
6. Пахомова Н. Г. Рефлексивно-оцінна діяльність в контексті ефективності корекційно-педагогічного процесу / Н. Г. Пахомова // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19 : Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. – 2014. – № 27. – С. 157–161.

7. Полторак С. Т. Трансформація системи військової освіти України на шляху до досягнення стандартів НАТО / С. Т. Полторак // Наука і оборона. – 2018. – № 2. – С. 3–10.

8. Морозов С. М. Словник іншомовних слів / С. М. Морозов, Л. М. Шкарапута. – Київ : Наукова думка, 2000. – 680 с.

9. Резван О. О. Методика викладання у вищій школі : навч. посібник / О. О. Резван. – Харків : ХНАДУ, 2013. – 172 с.

10. Міршук О. Рефлексивний підхід у підготовці майбутніх офіцерів Національної гвардії України / О. Міршук // I International Scientific and Theoretical Conference «Theoretical and practical scientific achievements: research and results of their implementation» : матеріали міжнар. наук.-теорет. конф., м. Піза, 12 лют. 2021 р. – Піза, 2021. – С. 31–32.

11. Міршук О. Є. Професійна підготовка магістрів військово-соціального управління до педагогічної діяльності : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / О. Є. Міршук. – Харків, 2016. – 322 с.

References

1. Linnik, O 2014, 'Zavdannya doslidno-refleksyvnoho kharakteru v orhanizatsiyi vyrobnychoyi pedahohichnoyi praktyky' [Tasks of research and reflexive nature in the organization of production pedagogical practice], Molod i rynek, no. 7, pp. 25-28.

2. Pryhodi, M 2014, 'Zaprovadzhennya refleksyvno-kontekstnoho navchannya yak sposobu vdoskonalennya profesiynoyi pidhotovky maybutnikh fakhivtsiv u NUBiP Ukrayiny' [Introduction of reflective-contextual learning as a way to improve the professional training of future specialists in NUBP of Ukraine], Vyshcha shkola, no.8 (121), pp. 47-53.

3. Korzhuyev, AV 2013, 'Pedagogicheskaya refleksiya kak komponent nepreryvnogo obrazovaniya prepodavatelya vysshey shkoly' [Pedagogical reflection as a component of continuous education of a Higher school teacher], Vyssheye obrazovaniye v Rossii, no 7, pp. 30-36.

4. Burzalova, TV 2013, 'Formirovaniye lichnosti budushchogo uchitelya matematiki v sisteme shkola-vuz' [Formation of the personality of the future

teacher of mathematics in the "school-university" system], Pedagogika, no 1, pp. 63-68.

5. Pakhomova, N 2014, 'Refleksyvno-otsinna diyal'nist' u konteksti intehratyvnoyi profesiynoyi pidhotovky maybutnikh lohopediv', [Reflective and evaluative activity in the context of integrative professional training of future speech therapists], Lyudynoznavchi studiyi. Pedahohika, no. 29 (2), pp. 131-140.

6. Pakhomova, NH 2014, 'Refleksyvno-otsinna diyal'nist' v konteksti efektyvnosti korektsiynopedahohichnoho protsesu' [Reflective and evaluative activity in the context of efficiency of correctional and pedagogical process], Naukovyy chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni MP Drahomanova. Seriya 19 Korektsiyna pedahohika ta spetsial'na psykholohiya, no. 27, pp. 157-161.

7. Poltorak, ST 2018, 'Transformatsiya systemy viys'kovoyi osvity Ukrayiny na shlyakhu do dosyahnennya standartiv NATO' [Transformation of Ukraine's military education system on the way to achieving NATO standards], Nauka i obrona, no. 2, pp. 3-10.

8. Morozov, SM & Shkaraputa, L M 2000, Slovnyk inshomovnykh sliv [Dictionary of foreign words], Naukova dumka, Kyiv.

9. Rezvan, OO 2013, Metodyka vykladannya u vyshchey shkoli [Methods of teaching in high school], Kharkivskiyi natsionalnyi avtomobilno-dorozhniy universytet, Kharkiv.

10. Mirshuk, O 2021, 'Refleksyvnyy pidkhid u pidhotovtsi maybutnikh ofitseriv Natsional'noyi hvardiyi Ukrayiny' [Reflective approach in the training of future officers of the National Guard of Ukraine], I International Scientific and Theoretical Conference «Theoretical and practical scientific achievements: research and results of their implementation», Piza, pp. 31-32.

11. Mirshuk, OYe 2016, 'Profesiyna pidhotovka mahistriv viys'kovo-sotsial'noho upravlinnya do pedahohichnoyi diyal'nosti' [Professional training of masters of military and social management for pedagogical activity], Kand.ped.n. thesis, Ukrainka inzhenerno-pedahohichna akademiia, Kharkiv.

Стаття надійшла до редакції 05.01.2021 р.